

การพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน
วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

รัฐไท พรเจริญ^{1*} วัฒนพันธุ์ ครุฑแสน² ล้อย กานต์สมเกียรติ³ และ ธนาทร เจียรกุล⁴

The development of bamboo multi-purpose furniture
products from the wisdom of basketry Sansin Bang Chao Cha
Community Enterprise, Ang Thong Province

Ratthai Porncharoen^{1*} Watanapun Krutasaen² Rui Kansomkrait³ and Thanatorn Jiarakun⁴

¹⁻⁴คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹⁻⁴Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University

*Corresponding author. E-mail address: wchit2511@yahoo.com

received: July 7, 2024;

received: October 15, 2025

accepted: October 20, 2025

บทคัดย่อ

ผู้วิจัยฯ ทำการพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการจักสานของวิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง 2. เพื่อพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง 3. ประเมินความพึงพอใจผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประเมินค่า เป็นเครื่องมือในการวิจัยเก็บข้อมูล มาวิเคราะห์ทางสถิติ ประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การคัดเลือกต้นแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการออกแบบ การผลิตต้นแบบ และการประเมินความพึงพอใจ โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้บริโภค ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.20, S.D.=0.94) โดยกลุ่มเป้าหมาย มีความพึงพอใจในด้านความสวยงามมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.46, S.D.=0.71) รองลงมา คือ ด้านการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.23, S.D.=0.91) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการสร้างเอกลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.17, S.D.=0.91) ลำดับสุดท้าย คือ ด้านวัสดุและการผลิต มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.02, S.D.=1.05)

คำสำคัญ: เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ เอนกประสงค์ ภูมิปัญญาจักสาน วิสาหกิจชุมชน บางเจ้าฉ่า

ABSTRACT

The 3 objectives of this research “The development multi-purpose bamboo furniture from the wisdom of weaving Sansin Bang Chao Cha Community Enterprise, Ang Thong Province” are as follows; 1. To study the weaving wisdom of Sansin Bang Chao Cha Community Enterprise, Ang Thong Province 2. To develop multi-purpose bamboo furniture from the wisdom of weaving enterprises, Sansin Bang Chao Cha Community Enterprise, Ang Thong Province 3. To assess the satisfaction of those involved at Sansin Bang Chao Cha Community Enterprise consumers who are interested in multi-purpose bamboo furniture. Use interview, questionnaires, checklist and Rating Scale as a researching tools to collect data for statistics analysis consisting of frequency, percentage, sample mean and Standard Deviation assembling bamboo furniture prototypes. The research results were showed the satisfaction at a high level with an average value ($\bar{X}$ =4.20, S.D.=0.94) and the maximum satisfaction of beautiful design had an average value ($\bar{X}$ =4.46, S.D.=0.71), the secondary by usability had an average value ($\bar{X}$ =4.23, S.D.=0.91) the third was identity creation

with an average ($\bar{X}$ =4.17, S.D. 0.91) and the last was material and production had an average value ($\bar{X}$ =4.02, S.D. 1.05) ratification level.

Keywords: bamboo furniture, multi-purpose, wisdom of weaving, community enterprise, basketry, bang chao cha.

บทนำ

หัตถกรรมจักสาน ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง เป็นหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงด้านเครื่องจักสานไม้ไผ่ที่มีความประณีตวิจิตร ความละเอียดอ่อน ตั้งแต่ขั้นตอนการจักตอกไม้ไผ่ เหลาเกลากลึง ด้วยมีดจนเป็นผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่แต่ละเส้นสอดขัดไปมารอบภาชนะทั้งตอกเส้นเล็ก และใหญ่ ร้อยผูกด้วยหวาย ซึ่งเกิดจากภูมิปัญญา และฝีมือของชาวบ้านบนรากฐานแห่งการเกษตรกรรมบนพื้นที่ตำบลที่มีความอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านจักสานผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือน เช่น กระจาด กระดัง กระบุง และเครื่องมือในการดำรงชีพ อย่างเช่น อุปกรณ์ในการดักจับสัตว์น้ำ เป็นต้น เครื่องจักสานส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากไม้ไผ่ ซึ่งเป็นวัสดุพื้นบ้านที่ใช้ประโยชน์เป็นเวลานานร้อยปีที่ยืนอยู่รอบ ๆ ชุมชน ตั้งแต่อดีตชาวตำบลบางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง (ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ. 2557) แทบทุกครัวเรือนปลูกไผ่สีสุกไว้หลังบ้าน เพื่อใช้ เป็นวัตถุดิบในการจักสานไม้ไผ่สีสุกเป็นไม้ไผ่ที่มีสีของผิวไม้เป็นเงาสวยลำต้นตรงด้วยช่วงของลำปล้องที่ยาวพื้นผิวของไผ่ เมื่อผ่านกระบวนการรักษาเนื้อไม้จึงทำให้พื้นผิวเป็นสีเหลืองนวล นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์บางชิ้นอาจมีการม้วน หรือลงชะแล็ก ทำให้มีสีน้ำตาลไหม้ซึ่งแตกต่างจากเครื่องจักสานแหล่งอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังมีการต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ฉนวน อย่างเช่น กระเป๋าสานไม้ไผ่ลายมัดหมี่ ที่ประยุกต์นำภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่จากภาคอีสานซึ่งพัฒนาจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของบางเจ้าฉ่า เช่น กระเป๋าสานลายขัดหนึ่งกระเป๋าสานลายน้ำไหลอ่างทอง เป็นต้น และยังมีการพัฒนาผสมผสานกับวัตถุดิบอื่นควบคู่ไปกับการพัฒนาทางการตลาด เพื่อต่อยอดกับต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ประกอบกับวัตถุดิบที่หายากขึ้น รวมถึงทำให้รูปแบบเป็นสากลน่าสนใจ เพื่อให้เข้ากับคนรุ่นใหม่มากยิ่งขึ้น เนื่องจากงานจักสานแบบเก่าเป็นที่ต้องการเพียงแค่วงกลุ่มสตรีที่เป็นวัยกลางคนขึ้นไป ดังนั้นการที่จะพัฒนาให้เข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นคนรุ่นใหม่ในงานจักสานจะทำได้ในรูปแบบดั้งเดิมไม่ได้ควรต้องพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ขึ้นใหม่ ในส่วนของการพัฒนานั้น (สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมชุมชน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. 2558) นอกจากชาวบ้านในชุมชนจะประยุกต์พัฒนารูปแบบกันเองแล้ว นักออกแบบจากหน่วยงานของภาครัฐ และภาคการศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยแต่ชุมชน ยังเน้นจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเองเพราะบางครั้งนักออกแบบที่เข้าร่วมพัฒนาไม่มีความเข้าใจเรื่องงานด้านการผลิต ด้วยอาจมีกรรมวิธีที่ยากเกินกว่าที่ชาวบ้านจะทำได้ และอาจกล่าวได้ว่า คนออกแบบไม่ใช่ช่างฝีมือถึงแม้ว่านักออกแบบที่เก่ง และ มีความสามารถออกแบบได้อย่างสวยงามแต่คนผลิตทำไม่ได้ หรือทำได้เพียงขึ้นต้นแบบทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกท้อ และไม่อยากทำ ดังนั้นการเข้าร่วมออกแบบของบุคคลภายนอกจึงควรศึกษาทำความเข้าใจในชุมชนอย่างถ่องแท้ เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกัน การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อกลุ่มคนรุ่นใหม่เป็นเป้าหมายสำคัญของงานวิจัย เพราะกลุ่มคนรุ่นใหม่เป็นพลังสำคัญ ในการสืบสานศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

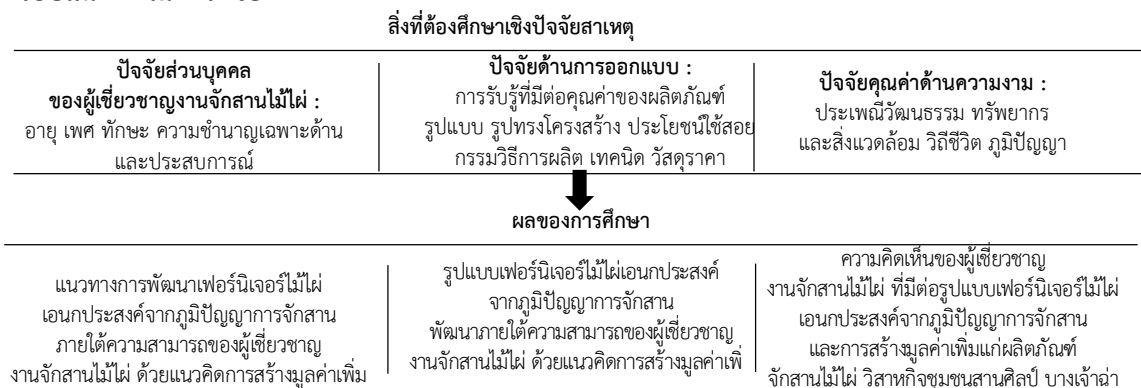
ด้วยความเป็นมา และความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยฯ เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาช่างพื้นบ้านที่เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรม โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสาน ภายใต้ความสามารถของช่างพื้นบ้าน ซึ่งมีทรัพยากร และต้นทุนทางมรดกของภูมิปัญญา เส้นแห่งวัฒนธรรมอยุธยา โดยใช้แนวคิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อีกทั้งประยุกต์ใช้ช่องว่างระหว่างภูมิปัญญาดั้งเดิมให้เข้ากับบริบทการใช้งาน และการสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับความเป็นปัจจุบันอันสามารถทำให้เกิดนวัตกรรมการออกแบบใหม่ได้ จากการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาที่จับต้องได้ และที่จับต้องไม่ได้ในงานออกแบบ (วรณช ชื่นฤติมล. 2558) และพัฒนาจากสินค้าหัตถกรรมดั้งเดิมซึ่งเป็นผลงานที่สร้างสรรค์ด้วยมือผ่านกระบวนการเทคนิคการสาน ถักทอที่มีสัดส่วนการผลิตด้วยมือเป็นหลัก สู่การพัฒนาเป็นหัตถอุตสาหกรรมที่ใช้ระบบผลิตแบบอุตสาหกรรมที่จัดการอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการจักสานของวิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

3. ประเมินความพึงพอใจผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยกำหนดขอบเขตเพื่อดำเนินการกระบวนการวิจัย แยกตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1: แนวทางการศึกษา ค้นคว้า และทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสาน ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร บทความ สื่อออนไลน์ที่ประกอบด้วยเนื้อหาหลัก คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน และลงพื้นที่เพื่อสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตเครื่องจักสานไม้ไผ่ ด้วยการลงมือทำในขั้นตอน การชุดเส้นตอก การย้อมสีเส้นตอก การสานขึ้นรูป การสานให้เกิด ลวดลาย การรวมควั่น และการผูกตกแต่งชิ้นงานด้วยหวาย และกระบวนการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้การดูแลของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กรอบแนวคิด (มาโนช กงกชนันท์, 2538) ประกอบด้วย 1. รูปแบบ 2. ประโยชน์ใช้สอย 3. ความสวยงาม 4. ความคงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม 5. รูปทรง 6. ลวดลายจักสาน 7. วัสดุ 8. การสร้าง

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญงานจักสานไม้ไผ่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 10 ปี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้สนใจด้านการจักสาน และผู้เชี่ยวชาญงานจักสานไม้ไผ่ จำนวน 7 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน ผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชน สานศิลป์บางเจ้าฉ่า และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน จำนวน 10 ท่าน

เครื่องมือการวิจัย คือ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบเปิดที่เฉพาะเจาะจง โดยทำการเลือกด้วยวิธี การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทาง และรูปแบบเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

วัตถุประสงค์ที่ 2 : แนวทางการออกแบบและพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจ ชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง โดยกระบวนการของ Earle เป็นแนวทางในการออกแบบมี 6 ขั้นตอน คือ 1. การตีปัญหา 2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3. การกลั่นกรองการออกแบบ 4. การวิเคราะห์ 5. การตัดสินใจ 6. การทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จ 5.

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ ผู้เชี่ยวชาญการออกแบบผลิตภัณฑ์ และผู้เชี่ยวชาญงานจักสาน ไม้ไผ่ โดยมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 10 ปี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ และผู้เชี่ยวชาญการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญงานจักสานไม้ไผ่ จำนวน 2 ท่าน โดยมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 10 ปี

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับประกอบ แบบร่าง (Sketch Design) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และคัดเลือกเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน ให้เหลือ 1 แบบ อีกทั้งใช้คำถามแบบเปิดเพื่อนำข้อเสนอแนะไปพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติม

วัตถุประสงค์ที่ 3: ประเมินความพึงพอใจผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน ที่มีต่อเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน

ที่พัฒนาด้วยกระบวนการออกแบบใหม่ โดยมีเกณฑ์การพิจารณา 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านความสวยงาม 2. ด้านการสร้างเอกลักษณ์ 3. ด้านการใช้งาน 4. ด้านวัสดุและการผลิต

ประชากร ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จำนวน 10 ท่าน และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน จำนวน 40 ท่าน

เครื่องมือการวิจัย คือ ใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) เพื่อเก็บข้อมูลวิเคราะห์ทางสถิติ ที่ประกอบด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย กลุ่มตัวอย่าง (Arithmetic mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.) ประยุกต์แบบเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน

ผลการวิจัย

1. สัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบเปิดเพื่อหาประเภทของเฟอร์นิเจอร์ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง ให้ตรงตามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย ผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า ผู้เชี่ยวชาญการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ และผู้เชี่ยวชาญการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ให้มีรูปลักษณ์ด้านความสวยงาม ด้านการสร้างเอกลักษณ์ ด้านการใช้งาน ด้านวัสดุและการผลิต ตลอดจนมีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม ผู้วิจัยฯ จึงได้ดำเนินการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

ภาพ 1 การสัมภาษณ์ และสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมาย
ที่วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

ตาราง 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 ท่าน

เพศ	ชาย			หญิง	
ความถี่	12			8	
ร้อยละ	60.00			40.00	
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 - 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
ความถี่	1	5	7	5	2
ร้อยละ	5.00	25.00	35.00	25.00	10.00
อาชีพ	ราชการ / รัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	อาชีพอิสระ / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ	
ความถี่	6	5	6	3	
ร้อยละ	30.00	25.00	30.00	15.00	
การศึกษา	ม.6 หรือต่ำกว่า	อนุปริญญา (ปวส.)	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	
ความถี่	1	7	7	5	
ร้อยละ	5.00	35.00	35.00	25.00	
รายได้ / เดือน	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001 - 20,000 บาท	20,001 - 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท	
ความถี่	1	4	8	7	
ร้อยละ	5.00	20.00	40.00	35.00	

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย จำนวนทั้งหมด 20 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชนสถานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง จำนวน 7 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ และผู้เชี่ยวชาญการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน จำนวน 10 ท่าน พบว่ามีเพศชายมากกว่าเพศหญิง ที่สัดส่วน 60 ต่อ 40 โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 41-50 ปี ถึงร้อยละ 35 ใกล้เคียงกับช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี และช่วงอายุระหว่าง 51-60 ปี ที่มีสัดส่วนร้อยละ 25 เท่ากัน และอายุมากกว่า 60 ปี มีสัดส่วนที่ร้อยละ 10

กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพราชการ /รัฐวิสาหกิจ และอาชีพอิสระ /ธุรกิจส่วนตัว ด้วยมีสัดส่วนเท่ากัน ที่ร้อยละ 30 รองลงมา คือ พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 25 ขณะที่อาชีพอื่น ๆ มีเพียงร้อยละ 5 โดยส่วนใหญ่มีการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาตรี และอนุปริญญา (ปวส.) เท่ากันที่ร้อยละ 35 รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี ที่ร้อยละ 25 ส่วนการศึกษาระดับ ม.6 หรือ ต่ำกว่าอยู่ที่ร้อยละ 5 ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในเกณฑ์ 20,001-30,000 บาท ที่ร้อยละ 40 ส่วนรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท มีสัดส่วนที่ 35 รายได้ต่อเดือนที่ 15,001-20,000 บาท มีสัดส่วนที่ 20 และรายได้ต่อเดือนที่ต่ำกว่า 15,000 บาท มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 5

ตาราง 2 ประเภทของเฟอร์นิเจอร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสานของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 ท่าน

ประเภทของเฟอร์นิเจอร์ เพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน	ความถี่	ร้อยละ
1. เก้าอี้พักผ่อน	78	18.57
2. โต๊ะเครื่องแป้ง	54	12.85
3. เฟอร์นิเจอร์เอนกประสงค์	120	28.50
4. ฉากกั้น	48	11.42
5. ตู้โชว์	70	16.66
6. ชั้นวางของ	50	11.90
รวม	420	100.00

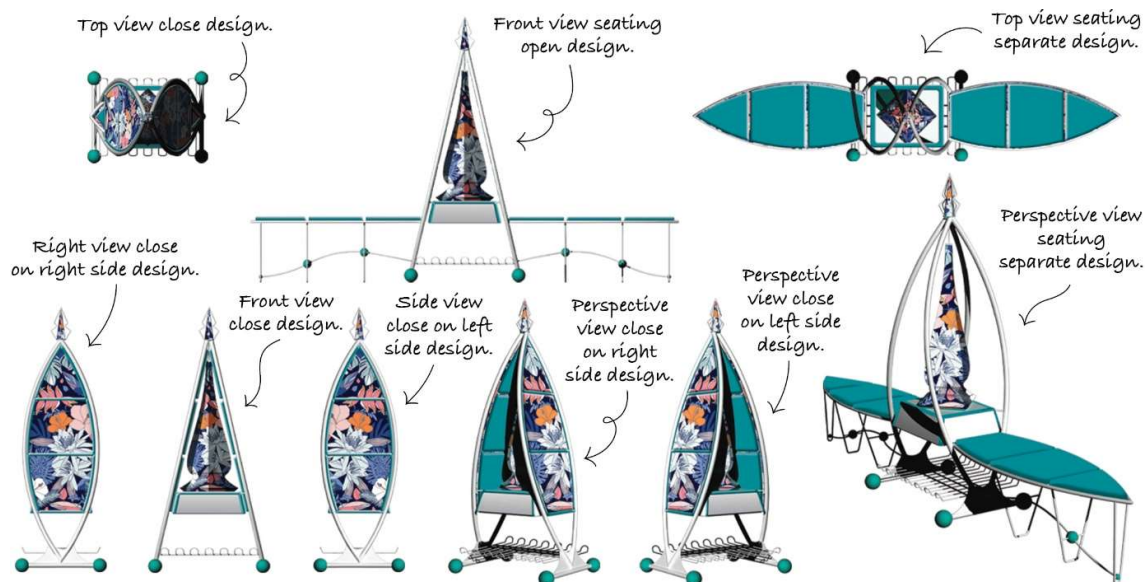
กลุ่มเป้าหมายได้แสดงความคิดเห็นว่า เฟอร์นิเจอร์ไม้เอนกประสงค์มีความน่าสนใจมากที่สุด โดยมีสัดส่วนที่ร้อยละ 28.57 ขณะที่เก้าอี้พักผ่อน ตู้โชว์ โต๊ะเครื่องแป้ง ชั้นวางของ มีอันดับรองลงมาด้วยสัดส่วนที่ร้อยละ 18.57, 16.66, 12.85 และ 11.90 ตามลำดับ ขณะที่ฉากกั้นน้อยที่สุด โดยมีสัดส่วนที่ร้อยละ 11.42 ผู้วิจัย ได้แนวทางการพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้เอนกประสงค์ จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสถานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง ตามแนวทางการออกแบบ

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสถานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง จึงได้ข้อกำหนด (Criteria) ตามแนวทางการออกแบบ โดยได้รับแรงบันดาลใจจาก “ธรรมชาติ” ที่มีอยู่รอบตัวมาทำการถอดอัตลักษณ์ในยามที่พบเก็บที่นิ่งเปรียบเสมือนยามค่าคืนที่นิ่งสงบ แต่ในยามเช้าตรูเมื่อกางที่นึ่งออกจะมีไคโมไฟเปล่งประกายแสงสร้างความสดชื่น เปรียบเสมือนต้นไม้ที่กำลังเติบโตในการผลิตออกใบองกามสะท้อนภาพการผสมผสานของวัสดุชนิดต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันสร้างความสนุกสนานที่หลากหลายทั้งการจักสานไม้ไผ่ และโครงสร้างโลหะผ่านการออกแบบอย่างมีชั้นเชิง มีความหลากหลายที่แสนจะลงตัว เน้นฟังก์ชันด้วยรูปลักษณ์ทันสมัยปรับเปลี่ยนให้ใช้งานได้หลายรูปแบบ ผู้วิจัย ได้ออกแบบแบบร่าง (Sketch design) ทั้งด้านรูปแบบ และระบบ จำนวน 3 แบบ ก่อนนำไปสอบถามความพึงพอใจและความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ และผู้เชี่ยวชาญ การออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญงานจักสานไม้ไผ่ จำนวน 2 ท่าน เพื่อคัดเลือกเฟอร์นิเจอร์ไม้เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสานให้เหลือ 1 แบบ แล้วจึงนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมก่อนจะผลิตออกมาเป็นต้นแบบต่อไป

ตาราง 3 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 ท่าน

เพศ	ชาย		หญิง		
ความถี่	3		2		
ร้อยละ	60.00		40.00		
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 - 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
ความถี่	0	1	3	1	0
ร้อยละ	0.00	20.00	60.00	20.00	0.00
อาชีพ	ราชการ / รัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	อาชีพอิสระ / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ	
ความถี่	4	0	1	0	
ร้อยละ	80.00	0.00	20.00	0.00	
การศึกษา	ม.6 หรือต่ำกว่า	อนุปริญญา (ปวส.)	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	
ความถี่	0	1	1	3	
ร้อยละ	0.00	20.00	20.00	60.00	
รายได้ / เดือน	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท	
ความถี่	0	1	1	3	
ร้อยละ	0.00	20.00	20.00	60.00	

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่า มีเพศชายมากกว่าเพศหญิง ที่สัดส่วน 60 ต่อ 40 และร้อยละ 60 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีช่วงอายุ 41-50 ปี ส่วนช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 20 และช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 20 โดยมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 60 การศึกษาระดับปริญญาตรี กับอนุปริญญา (ปวส.) ที่สัดส่วนเท่ากันที่ร้อยละ 20 นอกจากนี้ ร้อยละ 60 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11-15 ปี และร้อยละ 40 มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 16-20 ปี

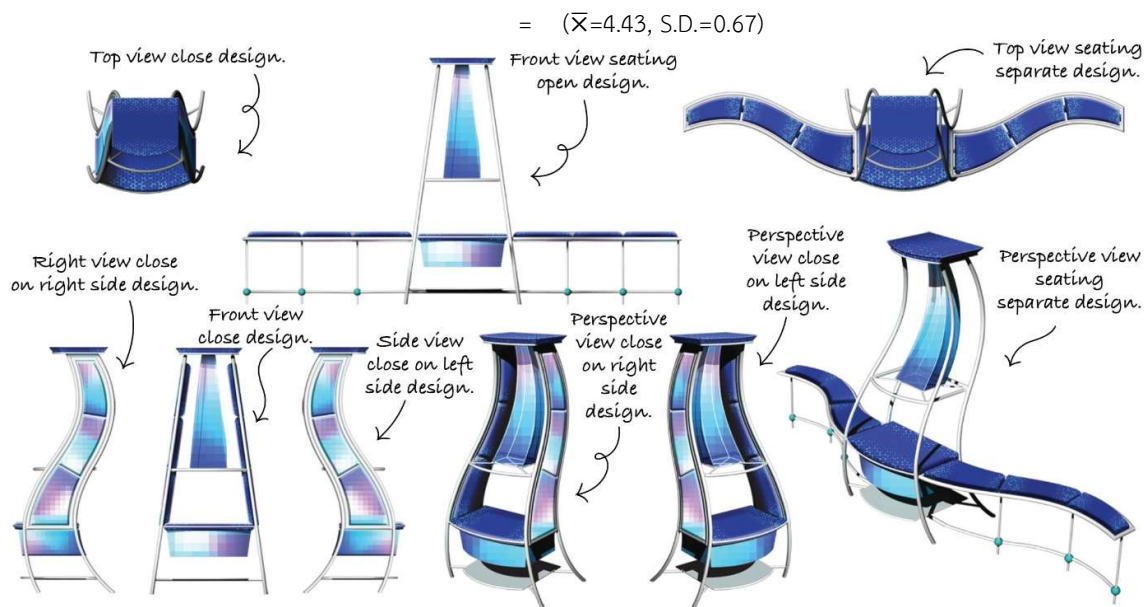
ภาพ 2 แบบร่าง (Sketch Design) เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์
จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 1)

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์
บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง ที่ออกแบบขึ้นใหม่ แบบที่ 1 ของกลุ่มเป้าหมายจำนวน 5 ท่าน

รายละเอียดเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์ จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 1)	ระดับความคิดเห็น					ความพึงพอใจ			
	5	4	3	2	1	Total	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	ความถี่	ความถี่	ความถี่	ความถี่	ความถี่				
1. ด้านความสวยงาม (ข้อย่อย 3 ข้อ)	6	7	2	0	0	15	4.27	0.68	มาก
2. ด้านการสร้างเอกลักษณ์ (ข้อย่อย 2 ข้อ)	4	4	2	0	0	10	4.20	0.75	มาก
3. ด้านการใช้งาน (ข้อย่อย 6 ข้อ)	14	12	4	0	0	30	4.33	0.70	มาก
4. ด้านวัสดุและการผลิต (ข้อย่อย 5 ข้อ)	18	7	0	0	0	25	4.72	0.45	มากที่สุด
รวม	42	30	8	0	0	80	4.43	0.67	มาก
ร้อยละ	52.5	37.5	10	0	0	100			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีความพึงพอใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 1) มีความพึงพอใจมากที่สุด ถึงร้อยละ 52.5 และมีความพึงพอใจมากร้อยละ 37.5 และความพึงพอใจในระดับปานกลาง ที่ร้อยละ 10 ขณะที่ไม่มีความพึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด

ทั้งนี้ เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 1) มีคะแนนรวม 354 คะแนน ได้รับความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ย

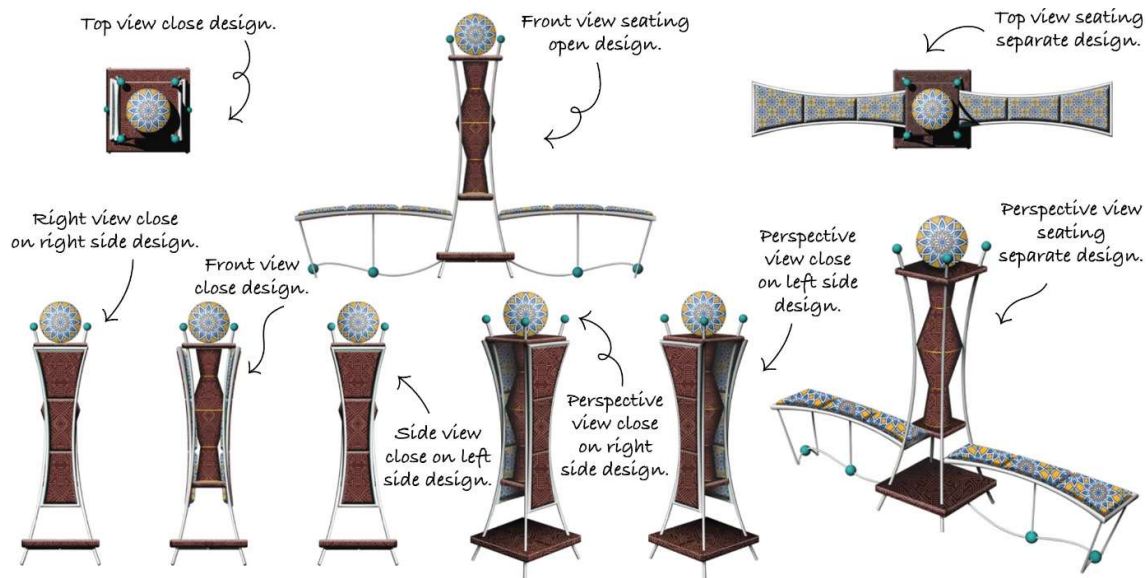

ภาพ 3 แบบร่าง (Sketch design) เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์
จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 2)

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง ที่ออกแบบชิ้นใหม่ แบบที่ 2 ของกลุ่มเป้าหมายจำนวน 5 ท่าน

รายละเอียดเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์ จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 2)	ระดับความคิดเห็น					ความพึงพอใจ			
	5 ความถี่	4 ความถี่	3 ความถี่	2 ความถี่	1 ความถี่	Total	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความสวยงาม (ข้อย่อย 3 ข้อ)	0	7	7	1	0	15	3.40	0.61	ปานกลาง
2. ด้านการสร้างเอกลักษณ์ (ข้อย่อย 2 ข้อ)	0	5	4	1	0	10	3.40	0.66	ปานกลาง
3. ด้านการใช้งาน (ข้อย่อย 6 ข้อ)	4	13	9	2	2	30	3.50	1.02	มาก
4. ด้านวัสดุและการผลิต (ข้อย่อย 5 ข้อ)	6	9	9	1	0	25	3.80	0.85	มาก
รวม	10	34	29	5	2	80	3.56	0.88	มาก
ร้อยละ	12.5	42.5	36.3	6.2	2.5	100			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีความพึงพอใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 2) ระดับมาก ถึงร้อยละ 42.5 มีความพึงพอใจในระดับปานกลางที่ ร้อยละ 36.3 เป็นลำดับรองลงมา และมีความพึงพอใจน้อย ที่ร้อยละ 6.2 ขณะที่พึงพอใจมากที่สุด มีอัตราส่วนที่ร้อยละ 12.5 ซึ่งเป็นลำดับที่ 3 และมีความพึงพอใจน้อยที่สุด ที่ร้อยละ 2.5 ทั้งนี้ เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 2) มีคะแนนรวม 285 คะแนน ได้รับความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ย = ($\bar{X}$ =3.56, S.D.=0.88)

ภาพ 4 แบบร่าง (Sketch design) เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์
จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 3)

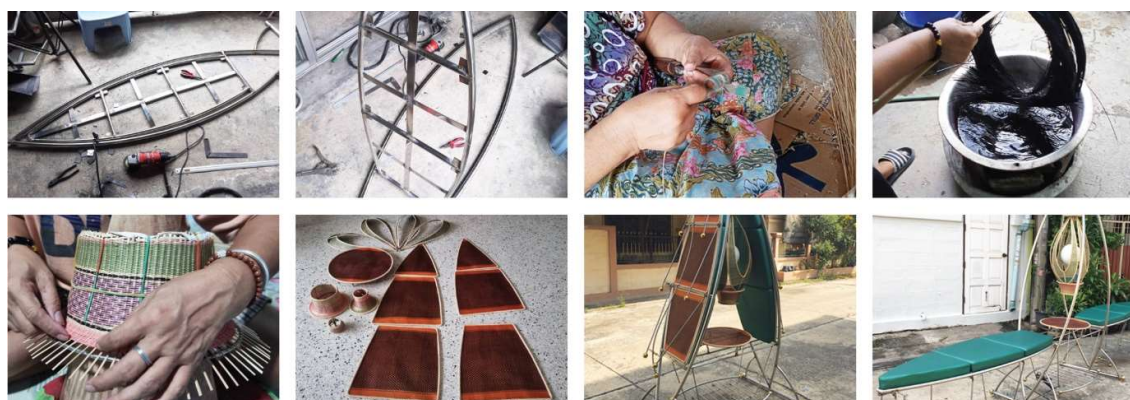
ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง ที่ออกแบบชิ้นใหม่ แบบที่ 3 ของกลุ่มเป้าหมายจำนวน 5 ท่าน

รายละเอียดเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์ จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 3)	ระดับความคิดเห็น					ความพึงพอใจ			
	5	4	3	2	1	Total	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	ความถี่	ความถี่	ความถี่	ความถี่	ความถี่				
1. ด้านความสวยงาม (ข้อย่อย 3 ข้อ)	2	7	6	0	0	15	3.73	0.68	มาก
2. ด้านการสร้างเอกลักษณ์ (ข้อย่อย 2 ข้อ)	1	6	3	0	0	10	3.80	0.60	มาก
3. ด้านการใช้งาน (ข้อย่อย 6 ข้อ)	8	14	7	1	0	30	3.97	0.80	มาก
4. ด้านวัสดุและการผลิต (ข้อย่อย 5 ข้อ)	8	11	6	0	0	25	4.08	0.74	มาก
รวม	19	38	22	1	0	80	3.94	0.75	มาก
ร้อยละ	23.8	47.5	27.5	1.2	0	100			

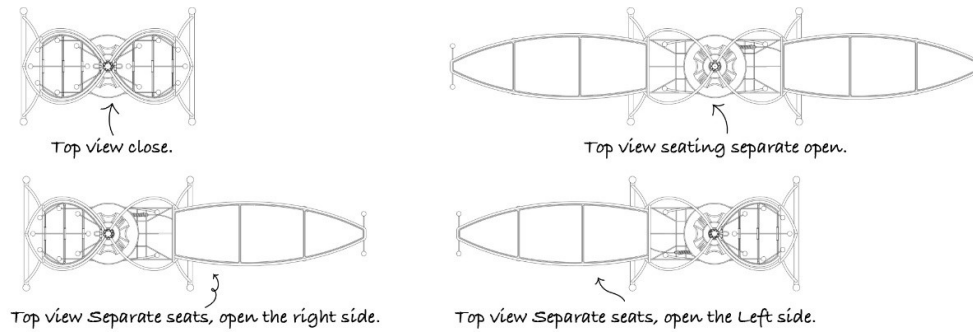
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีความพึงพอใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 3) ระดับมาก ถึงร้อยละ 47.5 มีความพึงพอใจในระดับปานกลางที่ ร้อยละ 27.5 เป็นลำดับรองลงมา และมีความพึงพอใจมากที่สุด มีอัตราส่วนที่ร้อยละ 23.8 เป็นลำดับที่ 3 ขณะที่พึงพอใจน้อย มีอัตราส่วนที่ร้อยละ 1.2 ซึ่งเป็นลำดับที่ 4 และ ไม่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ทั้งนี้ เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 3) มีคะแนนรวม 315 คะแนน ได้รับความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ย = ($\bar{X}=3.94$, $S.D.=0.75$)

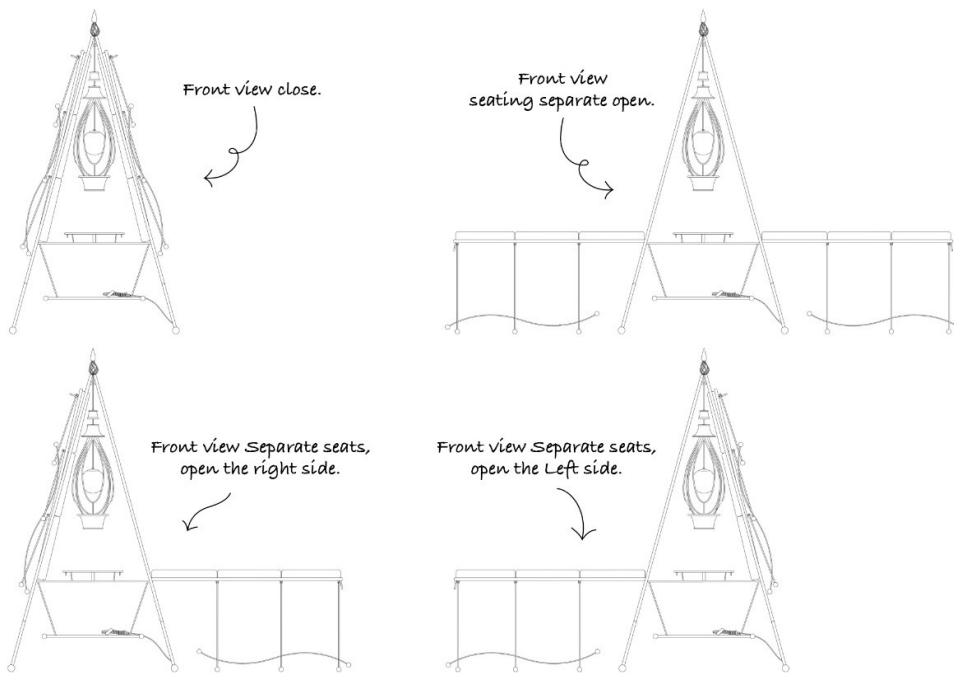
สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง พบว่า แบบร่าง (Sketch design) เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน (แบบที่ 1) มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยภาพรวมทุกด้านได้คะแนนความพึงพอใจสูงสุด ที่ 354 คะแนน และมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.43$, $S.D.=0.67$) พร้อมกันนี้ผู้วิจัยฯ ได้นำความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมาปรับปรุงบางส่วน เพื่อให้ได้ต้นแบบเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

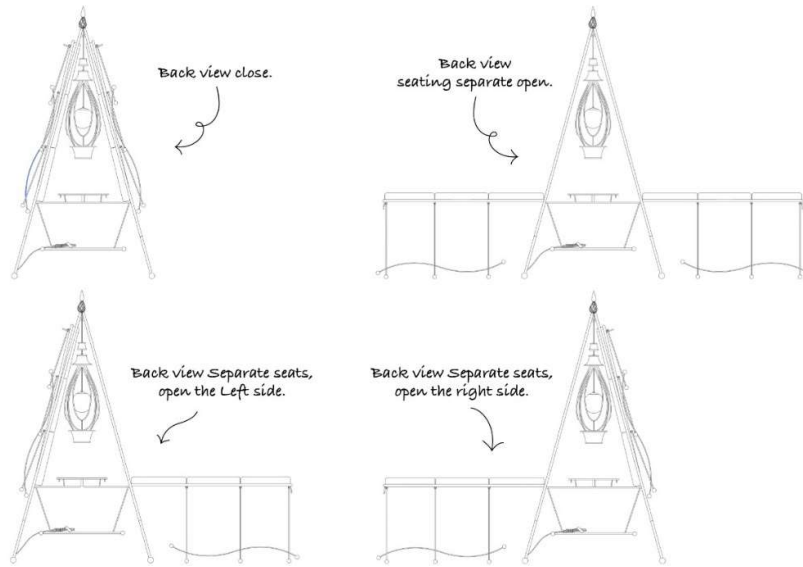
ภาพ 5 การสร้างต้นแบบเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน
วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

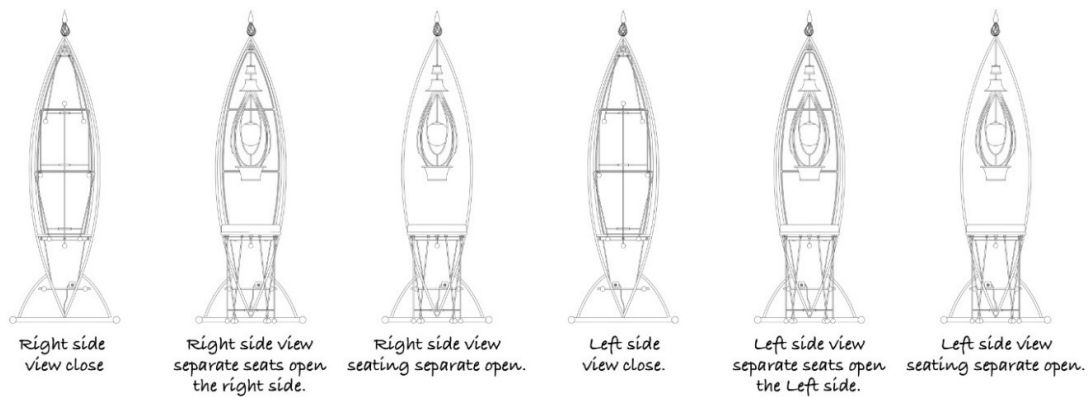
ภาพ 6 มุมมองด้านบน (Top View) รูปแบบเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์ จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

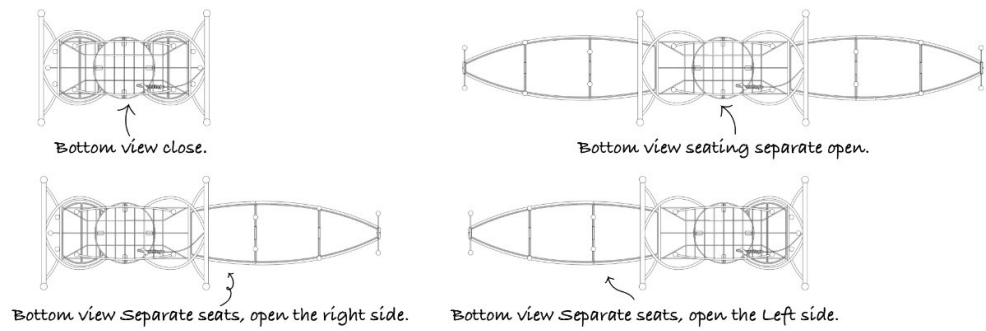
ภาพ 7 มุมมองด้านหน้า (Front view) รูปแบบเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์ จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

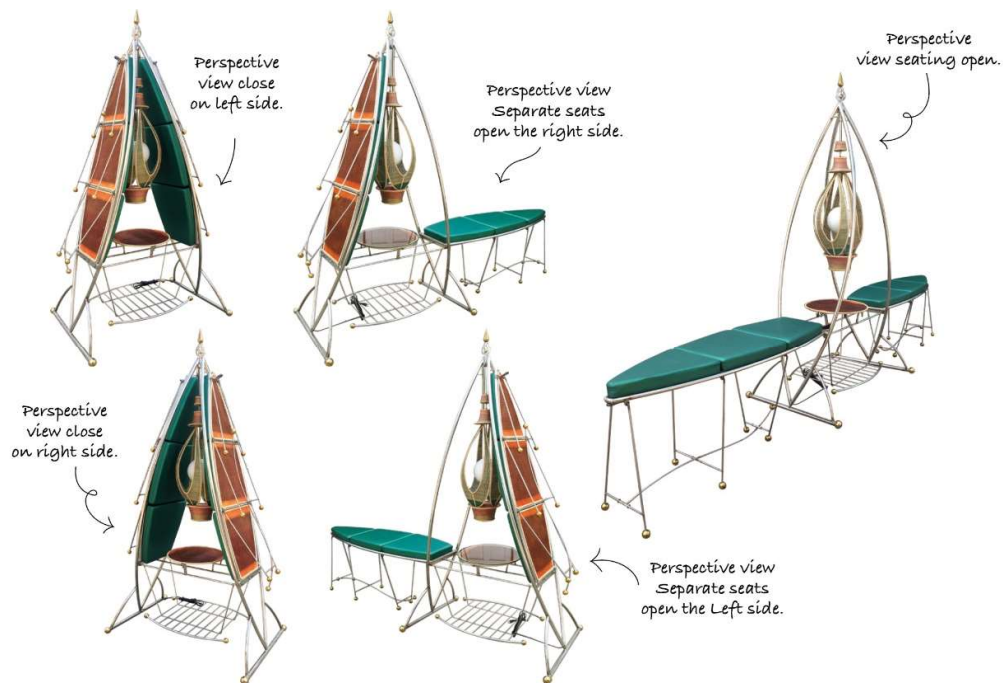
ภาพ 8 มุมมองด้านข้าง (Side view) รูปแบบเฟอร์นิเจอร์ไม้ไฟเอนกประสงค์ จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

ภาพ 9 มุมมองด้านหลัง (Back view) รูปแบบเฟอร์นิเจอร์ไม้ไฟเอนกประสงค์ จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

ภาพ 10 มุมมองด้านล่าง (Bottom view) รูปแบบเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์ จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

ภาพ 11 ต้นแบบเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

3. ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จำนวน 10 ท่าน และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสานจำนวน 40 ท่านรวมทั้งสิ้น 50 ท่าน ที่มีต่อเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง

ภาพ 12 การประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่วิสาหกิจชุมชนสวนศิลป์บางเจ้าฉ่า และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน

ตาราง 6 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 50 ท่าน

เพศ	ชาย				หญิง
ความถี่	32				18
ร้อยละ	64.00				36.00
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 - 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
ความถี่	7	15	18	7	3
ร้อยละ	14.00	30.00	36.00	14.00	6.00
อาชีพ	ราชการ / รัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	อาชีพอิสระ / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ	
ความถี่	7	15	22	6	
ร้อยละ	14.00	30.00	44.00	12.00	
การศึกษา	ม.6 หรือต่ำกว่า	อนุปริญญา (ปวส.)	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	
ความถี่	5	13	21	11	
ร้อยละ	10.00	26.00	42.00	22.00	
รายได้ / เดือน	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท	
ความถี่	7	21	13	18	
ร้อยละ	14.00	24.00	26.00	36.00	

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชนสวนศิลป์บางเจ้าฉ่า จำนวน 10 ท่าน และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน จำนวน 40 ท่าน รวมจำนวนทั้งสิ้น 50 ท่าน ปรากฏว่า เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง ที่สัดส่วน 64 ต่อ 36 โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี รองลงมา คือกลุ่มอายุ 31-40 ปี และน้อยกว่า 30 ปี กับ 51-60 ปี ที่เท่ากัน โดยประกอบอาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว ด้วยสัดส่วนร้อยละ 44 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้อยู่ที่ระดับมากกว่า 30,000 บาท /เดือน

ตาราง 7 การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย 50 ท่าน

ทัศนคติ และความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านความสวยงาม	4.46	0.71	มาก
2. ด้านการสร้างเอกลักษณ์	4.17	0.91	มาก
3. ด้านการใช้งาน	4.23	0.91	มาก
4. ด้านวัสดุและการผลิต	4.02	1.05	มาก
รวมทุกด้าน	4.20	0.94	มาก

ระดับความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชนสวนศิลป์บางเจ้าฉ่า และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน ที่มีต่อเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสวนศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง ที่มีการออกแบบชิ้นใหม่ โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.94) ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในด้านความสวยงามมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.71) และด้านการใช้งานมีความพึงพอใจเป็นอันดับสองที่ ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.91) ขณะที่ด้านการสร้างเอกลักษณ์ และด้าน

วัสดุและการผลิต เป็นลำดับรองลงมา ด้วยความพึงพอใจเฉลี่ยเรียงต่อมาตามลำดับที่ ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.91), $\bar{X}=4.02$, S.D.=1.05)

การอภิปรายผล

การกำหนดแนวทางในการออกแบบ

1. การศึกษาความสามารถของผู้เชี่ยวชาญงานจักสาน ด้วยการสัมภาษณ์ และสังเกต ในแต่ละประเภทงาน และขั้นตอนให้รู้ถึง 1. ความสามารถพื้นฐานดั้งเดิมที่ทำให้เกิดเครื่องจักสาน 2. ความสามารถทางเทคนิคใหม่ที่เพิ่มเข้ามาในกระบวนการ 3. ความสามารถแบบแยกตามประเภทลักษณะงาน 4. ความสามารถแบบแยกตามขั้นตอนการทำงาน 5. ความสามารถในเทคนิคเฉพาะตัวที่เป็นความลับของช่างพื้นบ้าน 6. ความสามารถที่เกิดจากการรวมกลุ่มผลิตงาน โดยการศึกษาของผู้วิจัยฯ สอดคล้องกับ (ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. 2552) ในการคำนึงถึงต้นทุนมนุษย์ คือ ช่างพื้นบ้านในท้องถิ่นที่เป็นผู้ถือครองและสืบทอดภูมิปัญญา

2. การศึกษาความสามารถของช่างพื้นบ้านจากประสบการณ์การลงมือทำด้วยตนเองภายใต้การดูแลของช่างพื้นบ้านในด้านการผลิตด้วยหลักการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมซึ่งทำให้ผู้วิจัยรับรู้ถึงรายละเอียดขั้นตอนของการทำงานที่ พบว่าเป็นการผลิตที่ต้องใช้เวลา ร่างกาย ความอดทน ประณีต (พิถีพิถัน) และความชำนาญการศึกษาของผู้วิจัยสอดคล้องกับที่ศึกษาโดยการทดลองสร้างสรรค์ทั้งแบบร่างแบบจำลอง ด้วยตนเองทำให้สามารถถอดความจากภูมิปัญญาของหัตถกรรมในสิ่งที่ตนเองศึกษาได้ด้วยความเข้าใจที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเองภายใต้การดูแลของผู้สืบทอดภูมิปัญญา

การออกแบบและพัฒนา

ด้านความสามารถของช่างพื้นบ้าน และขั้นตอนการผลิต ผู้วิจัยฯ คำนึงถึงความสามารถพื้นฐานดั้งเดิมที่ทำให้เกิดเครื่องจักสานเป็นส่วนหลัก และความสามารถทางเทคนิคใหม่ที่เพิ่มเข้ามาในกระบวนการ

1. การออกแบบพัฒนารูปทรง สัดส่วนรูปทรงของเครื่องจักสานจะอยู่ภายใต้แนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุดิบท้องถิ่น ซึ่งเป็นการกำหนดสัดส่วนที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะด้านการพัฒนารูปแบบของผู้เชี่ยวชาญของ (ทรงคุณ จันทจร และ คณะ. 2552).

2. การพัฒนาโทสนี และลวดลาย ผู้วิจัยฯ พัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสานวิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง ครั้งนี้โดยอ้างอิงแนวคิดที่ผสมผสานระหว่างรสนิยมด้านสี กับแนวคิดสีเขียว (ไพโรจน์ พิทยเมธี. 2556) ภายใต้แรงบันดาลใจที่เกิดจากความประทับใจของผู้วิจัยฯ ที่มีต่อมรดกทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นต้นทุนที่ผู้วิจัยฯ พบแล้วถ่ายทอดเป็นโทสนี และลวดลายสอดคล้องกับ (ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์. 2556). กระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มจากความงามในศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต งานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพถ่าย เพื่อเป็นงานด้านทัศนศิลป์ร่วมสมัย และการศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น

3. การประเมินความพึงพอใจโดยการใช้แบบสอบถามกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า และผู้บริโภคที่มีความสนใจในเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน พบว่า โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมาก กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านความสวยงาม ซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์หลักของการออกแบบ ที่มุ่งเน้น ความสำคัญ ด้านความสวยงาม ด้านการสร้างเอกลักษณ์ ด้านการใช้งาน ด้านวัสดุและการผลิต ตลอดจนมีประโยชน์ใช้สอย ที่เหมาะสม ซึ่งแปลผลการประเมินความพึงพอใจที่สอดคล้องกับการสร้างแบบสอบถาม จากแนวคิดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดองค์ประกอบของการออกแบบสุนทรี (วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. 2549) คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีจะต้อง ผลิตปัจจัยต่าง ๆ ทั้งรูปแบบ ประโยชน์ใช้สอย กายวิภาคเชิงกล และอื่น ๆ เพื่อให้เข้ากับวิถีการดำเนินชีวิต แฟชั่น หรือ แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอย่างกลมกลืนลงตัว มีความสวยงาม โดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตั้งอยู่บนพื้นฐานการตลาด และ ความเป็นไปได้ในการผลิตจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำแนวทางการพัฒนาเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน วิสาหกิจชุมชนสานศิลป์บางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง ไปใช้เป็นกรอบของการผลิตเพื่อการค้า และสามารถประยุกต์ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดของวัตถุดิบท้องถิ่น และการทดลองผลิตในข้อจำกัด เพื่อให้การผลิต หรือการออกแบบครั้งต่อไปสามารถปรับสัดส่วน หรือขนาดของชิ้นงานให้เหมาะสมกับการใช้งานยิ่งขึ้น

2. การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน ถึงแม้ว่าการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่เอนกประสงค์จากภูมิปัญญาการจักสาน จะมีวัตถุดิบหลักจากธรรมชาติ แต่ในบางขั้นตอนนั้นยังไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังเช่น 1. ขั้นตอนการย้อมสีเส้นตอกโดยใช้สีเคมีสังเคราะห์ (สีย้อมผ้า หรือย้อมกกสำเร็จรูป) จึงเกิดการจัดการกับน้ำเสียหลังการย้อม 2. ขั้นตอนการรมควันที่เป็น

เอกลักษณ์ดั้งเดิมที่ต้องอาศัยการเผาสนดาที่ไม่สมบูรณ์ โดยการพรมน้ำบนฟางข้าว และการเผาในที่ปิด นอกจากทำให้เกิดมลพิษ และยังส่งผลเสียต่อสุขภาพของผู้รมควัน

เอกสารอ้างอิง

กรกต อารมย์ดี. (2547). การสร้างสรรค์ภายใต้โครงการออกแบบผลงานประติมากรรมสร้างสรรค์
ติดตั้งภายในห้องประชาสัมพันธ์ โรงแรมหัวหิน มาริโอท รีสอร์ทแอนด์สปา อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
เรื่อง โครงสร้างอารมณ์จากธรรมชาติ. สาขาวิชาประยุกต์ศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทรงคุณ จันทจร และ คณะ. (2552). คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้.
สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย.

นิกร นุชเจริญผล. (2525). ลายสาน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา.

นิรัช สุดสังข์. (2548). ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ราชวดี งามสง่า. (2535). อาชีพอ่างจักสาน. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.

วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). หลักการและแนวความคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ = Theory & concept of design.
กรุงเทพฯ: iDesign.

วัฒน์ จูทะวิภาต. (2552). ศิลปะพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2552). เครื่องจักสานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์. (2556). การพัฒนางานทัศนศิลป์ร่วมสมัยสู่ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมวัฒนธรรม: กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์
ไลฟ์สไตล์. ทุนอุดหนุนการวิจัย จากสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2556.

ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC). (2560). เเจาะเทรนโลก 2018 โดย TCDC : IN/TO the future. กรุงเทพฯ:
ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC).

สนไชย ฤทธิโชติ. (2539). เครื่องไม้ไผ่-หวาย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2550). ออกแบบเฟอร์นิเจอร์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อรัญ วานิชกร. (2556). ภูมิปัญญาไทยเพื่อการออกแบบสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: กริดส์ ดีไซน์.